

ואילו אנן, דוקא ששה דברים דתנן במסכת עדיות שהקלו בהם בית שמאי תנן. ואילו שאר דברים דלא תנן התם שהם מקולי בית שמאי לא תנן.

אמר רב נחמן: סלע נירונית שנינו! סלע נירונית הוא דהוי כמקדח גדול. אבל סלע סתם, הוא זוטרא אפילו ממקדח סתם ואפילו ממקדח קטן של רופאים, ולכן אפילו לרבי מאיר השיעור של בית הלל שאמרו סלע סתם, קטן משל בית שמאי.

מתניתין:

המשנה מונה מומין שבעין. שנאמר בתורה במומי בהמה "או חרוץ" ויקרא כ"ב כ"ב.

רים של עין, עפעף של עין, שניקב, או שנפגם, או שנסדק בכל שהוא.

ושלשה מומין אלו הן בכלל "חרוץ" האמור בתורה⁽⁸⁾.

נאמר בתורה במומי כהנים: "או דק או תבלל בעינו". ויקרא כ"א כ'. ובגמרא לקמן ריש פרק שביעי ילפינן בגזירה שוה דמומין שנאמרו באדם, נאמרו גם בבהמה.

הרי שהיה בעינו:

דק, קרום על העין⁽⁹⁾.

תבלול, דבר המבלבל את העין.

שנינו, מבלל, דמקדח סתם שיעורו הוא זוטרא מכסלע, ובית שמאי במקדח סתם איירי ולא שוו שיעוריהו לבית הלל דאמרי בכסלע.

ומקשינן: הניחא לרבי מאיר, דאמר: במקדח קטן של רופאים, שמשמשים בו לעשיית נקב בראש לצורך רפואה, שנינו לשיעור מקדח אליבא דבית שמאי.

אלא לרבנן, דאמרי: במקדח גדול של לשכה שנינו — מאי איכא למומר?

דתנן: באיזה מקדח אמרו בית שמאי ששיעור חסרון בגולגולת הוא כמלא מקדח?

בקטן של רופאים, דברי רבי מאיר.

וחכמים אומרים: בגדול של לשכה.

ואליבא דחכמים, דבית שמאי מיירי במקדח גדול שהוא שווה לסלע, תיקשי דאם כן עשית דברי בית שמאי ובית הלל אחד!?

ותו מקשינן: ולרבי מאיר מי ניהא הא דשיעורא דבית שמאי קטן משל בית הלל?

והרי אם כן, הוי ליה מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל, שנמצא שבית שמאי מקילים יותר מבית הלל. שהרי לבית שמאי אפילו בחסרון מועט של הגולגולת בשיעור של מקדח קטן כבר פרח דין טומאת אהל מאותה גולגולת, ואילו לבית הלל ממשיכה הגולגולת הזאת לטמא באהל עד שיחסר בה כסלע.

8. רמב"ם ביאת מקדש פ"ז ה"ד.

הוא מדברי רש"י בפירוש החומש שכתב: "דק", שיש לו בעינו דוק שקורים "טילא" כמו הנוטה כדוק. וכן כתב לעיל טז א. ועל הפסוק "הנוטה

9. המקור להסבר ש"דק" הוא קרום שעל העין